

Működési árak:
 Egy évre ----- 12 ft
 Félévre ----- 6 " "
 Negyedévre ----- 3 " "
 Egy hónap ----- 1 " "
 — Egyen szám 4 kr. —

Kiadóhivatal:
 Fleitsa Fer. Pál könyvnyomdája
 Nagybecskerek, Uri-utca 276. sz.,
 havá az előfizetők és a lap
 méltóságára vonatkozó felszo-
 lások intézendők.

TORONTÁL.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP.

Szerkesztőségi iroda:
 Nagy-Becskerek,
 Zápolya-utca 1-és szám,
 aová a lap szellemi részét, ille-
 minden közlemény intézendő.

Hirdetések
 a kiadóhivatalban fogadtatnak és
 Asonkivül az összes hirdetői
 irodákban.

Megjelenik mindennap,
 vasár- és ünnepnapok
 kivétellel.

A vita közepén.

Nagybecskerek, november 20.

Az általános költségvetési vitának immár legnagyobb részén túl vagyunk és mi rettenetes sem fordult elő. Az ellenzék ugyanlegkipróbáltabb szónokait küldte a szótárába, s meg is kezdtek a kisebb kaliberű obstrukciót, de egy kis lármánál többre nem viszik az urak, mert nem találnak tárgyat támadásaik számára. Hogy a kormány semmit sem ér, a pénzügyek roszsága, a közjogi kiegyezést Ausztriával meg kell változtatni, azt a különböző ellenzéki frakciók még minden kormány-nyal szemben untig ismételték és nemcsak hogy többé egyáltalán nem fognak ezek a dolgok, de maguk az ellenzéki szónokok is már oly keveset hisznek a tulajdon frázisainak, hogy még mesterségesen sem tudják magukat beledeklamálni egy-egy felháborodásba.

A valóságban a kormány, midőn az egyházpolitikai reformokat tapintatosan és sikerrel bevezeti a gyakorlati életbe és a jövőre új nagy törvényhozási akciót készít elő, minden alapját elvette a támadásnak és még gróf Apponyinak is, aki tulajdonképpen való budgetbeszédét ezuttal nem a parlamentben, hanem Kassán egy választói gyűlésen tartotta, minden elképzelhető ürügyet kellett mentségül felhoznia, amely ürügyeknek azonban a tényekben nincs alapjuk, hogy ellenzéki magatartását a kormány és a szabadelvű párt ellen csak némileg is plauzibilissé tegye.

Úres vádaknál egyebet, amelyek részint olyan dolgokra vonatkoznak, melyek majd csak ezután fognak elkövetkezni, mint pl. a kiegyezés Ausztriával, részint oly kérdésekre, melyekkel évtizedek óta

foglalkozik a közvélemény, mint pl. a nemzetiségi kérdés, — gróf Apponyi sem volt képes felhozni és így megfogható momentumként csak azt kelle felhoznia, amit eddig még minden kormány-nyal szemben hangoztatott, hogy t. i. azért nem bizik a miniszteriumban, mert nincs tekintélye. Amde nem attól függ a dolog, hogy a tekintélynek mekkora mértékét hajlandó gróf Apponyi a Bánffy-miniszteriumról elismerni s neki megadni, hanem attól, hogy ez a kabinet mint válik be a tekintélyt illetőleg. Senki sem tagadhatja, hogy báró Bánffy tökéletesen uralkodik a parlamenti helyzeten fölött, és hogy az ország közvéleményében napról-napra nagyobb hódításokat tesz. Azért az ellenzék elnyújthatja ugyan és unalmasá teheti a költségvetési vitát, de ezzel a miniszterium állását és a szabadelvű párt zárt sorait a legkevésbé sem fogja megingatni.

Sőt ellenkezőleg. Az ellenzéknek már elcsépelet frázisai s azok a rozsdás fegyverek, melyekkel a szabadelvű párt ellen harcol, maguk az ellenzéki választópolgárok előtt is unalmasokká és elavultakká lesznek, s figyelmük, mely az elvtársak harca felé fordult, egészen kimerültnek látszik.

Nem emeli az érdeklődést még a kívülről mesterségesen felszított vaklármá sem, mely az ellenzék belső ereje elgyöngülésének akar takaróit szolgáltatni: a párt-szervezkedések és a bizottsági tagválasztások sem.

Lehangoltan, remény nélkül az oly sokszor emlegetett, de úgy látszik elérkezni nem akaró szebb jövőre, — az ellenzéki választó polgárok és a békés haladás, a csendes, de éppen ezért boidogító

munkásság felé fordulnak s belátják, hogy sippal-dobbal még nem kormányoztak országot és nem boidogítottak nemzetet.

Tehát magának az ellenzéknek köszönheti a kormány és szabadelvű párt, hogy helyzete ma szilárdabb, mint valaha volt.

HIREK.

Tájékoztató.

Deczember 16. Városi közgyűlés.

A gőzfürdő naponta reggeli 5 órától nyitva van; nők észére heddén és pénteken déltán.
 A Ganz-gyár építési irodája az Uri-utczán, a Schuvert házban van.

— **Jenő királyi herczeg utazása.** Bécsből táviratozzák, hogy Jenő királyi herczeg a jövő hónapban elhagyja Olmützt és több hónapos utra indul, melynek során utba ejti a közép-tengeri országokat, különösen Syriát és a szent földet, visszafelé pedig meglátogatja nővérét, a spanyol királynét. Az utazásra már most megtesszik az előkészületeket.

— **Szőnyeggyár.** A nagybecskereki szőnyeggyár legutóbbi rendkívüli közgyűlésében elvben elhatározta az elsőbbségi részvények kibocsátását, az alapszabályok erre vonatkozó szakaszának módosítására pedig egy rendkívüli közgyűlés egybehívását mondta ki.

— **A kanaki új templom.** Kanak község római kath. temploma beszentelésének ünnepélye, mint levelezőnk írja, folyó hó 17 ének délelőtt 10 órai kezdettel ment végbe. Az isteni tiszteletet Steber N. párdányi esperes piébános, Tomssits Janos h. bókai lelkész segédkezése mellett végezte. A nagyszámu kanaki lakosság és idegeneken kívül jelen voltak Daniel László országgyűlési képviselő, Daniel János és neje, Daniel Pál és neje, nemkülönbön bájos leánya Miczi, Koronghi N. birtokos, Krsztics Iván szakasz-mérnök és neje. Az isteni tisztelet után

A „TORONTÁL” TÁRSZÁJA.

Torontálvármegye 1861-ben.*)

— A „Torontál” eredeti társzaja. —
 Irta: Semsey Gyula

Február 8-án a folytatólagos választáson első sorban is a még hátramaradt szolgabírói állást töltik be megválasztván szolgabírónak az új pécsi kerületbe Ivackovits Györgyöt, Miskovics Balázst, Rónay István és Bellán József ellenében. Ezután az esküdteket választják meg: Nagy-Kikindára Kosztonosich Euthimet (Hencz Károly, Stefanovics Mihály és Vajdics Miklós e.), Török-Kanizsára Hencz Károlyt 162 szavazattal Szavits Ljubomir 80, Bach Sandor 5, Petrovics Drága 28 szavazata ellenében, O-Bessenyőre Rsztics Pétert (Frigyhazky János, Mitutinovics Tivadár és Joanovics Sabbas e.), Nagy Szent-Miklósra Moczika Dömét 270 szavazattal Tabakovics Gusztáv 20, Bellán József 1 és Joanovics Sabbas 18 szavazata ellenében, Perjámosra Mattanovich Karolyt 185 szavazattal Kafka Adolf 20, Gyorgyevics Sandor 72 és Pollen Peter 3 szavazatával szemben, Bilédre Novák Petert (Kamenszky György és Szabó József e.), Madosra Mesterovich Szilárdot (Marianovics György, Demko Pál és Lukinich Andor e.), Zichydorfra Adamovics Andrast 221 szavazattal Bunyevác Károly 20 és Paraszky Soma 2 szavazata ellenében, Új-Pécsre Kamenszky Györgyöt (Joanovics Miklós és Balku Gyula e.), Nagy-Becskerekre Bubálovich Jánost (Szusits Mihály, Decker Peter és Szavics Ljubomir e.), Szent Györgyre Bendek Józsefet (Decker Peter és Paraszky Samu e.) Párdányba Petrovics Dragunt 156 szavazattal (Rokovics Ferencz 21, Koczó István 3 és Demko Pál 30 szavatot kapott), Hatzfeldre (az egykori jegyzőkönyv Zombolyat legutóbbszor még Hatzfeldnek nevezi) Bakalovich Agostont (Taszanovics Bogo-

száv és Joanovics Sabbas e.), Török-Becskere Stefanovics Mihályt (Szusits Mihály és Joanovics Antal e.), Tordára Pily Miklóst 152 szavazattal Szusits Mihály 55 szavazata ellenében (Joanovics Antal egy szavazatot sem kapott).

Megyei főorvos Gesztessy László lesz Csambol Erő ellenében, levéltárnoknak az egyedüli pályázót Rósa Demetert nagy lelkesedés közt, míg házi pénztárnoknak (főpénztárnoknak) szintén egyetlen pályázót Gombos Györgyöt (10000 ft biztosítók mellett) választják meg.

A mérnöki állásokat egyelőre nem töltik be, de a folyók kiáradhatása tekintetéből a szükséges vízi munkálatok megtételére a Bega, Temes és Tisza egész vidékére Poroszkay Ignác és Mencer Rudolf mérnököket, a Maros mentére Iotics Iván mérnököt alkalmazták napidij mellett, míg a mérnöki állásokra csődöt (a concursus szót, mely pályázatot és csődöt is jelent, a jegyzőkönyv csődönt írta be) irnak ki.

Törvényeségi bírálók egyelőre csak tisztebeliekül a már említett okból megválasztják a főispán ajánlatára Daniel Pált, Nikolics Pétert, Rónay Lajost, Sztajanovics Mihályt, Mihálovich Miksát, Sinkay Jánost, b. Liphay Bélát, Steingassner Ernőt, Kovách Agostont, Tanásevics Mihályt, Lázár Szilárdot, Várady Mihályt, Damaszkin Györgyöt, Tallán Andort és Vecsey Istvánt.

A személy- és vagyonbiztonság szempontjából csendbiztosoknak megválasztják Schwarcz Györgyöt (Tarnay Ferencz, Rajkovics Vazul és Joanovics Gyula e.) Nagy Kikindára, Tarnay Ferenczet (Rajkovics Vazul és Joanovics Gyula e.) O-Bessenyőre a szolgabírói kerületekbe.

Február 9-én folytatják a választásokat és Joanovics Gyulát (Rajkovich Vazul és Frídrickeit Ferencz e.), T. Kanizsára, Incze Sándort (Török Ziga, Vucsetich Péter, Portenschlager Ferencz és Göschl Ignác e.) N. Sz. Miklósra, Vucsetich Pétert (Portenschlager Fer. és Göschl e.) Bilédre, Bizek Jenőt (Pichler Adam, Szerelmey Sandor és Ponti Manó e.) T.-Becskere, Török Zsi-

gát (Göschl Ignác e.) Perjámosra, Petrovics Józsefet (Pichler Adam, Szerelmey Sandor és Wimmer Sandor e.) Hatzfeldre, Wimmer Sandort (Friedrichkeit és Szerelmey e.) Tordára, Ponti Manót (Novakovics Ferencz, Raikovics Vazul, Friedrichkeit és Szerelmey e.) Nagy-Becskerekre, Rajkovics Vazul (Novakovics, Friedrichkeit és Szerelmey e.) Szent Györgyre, Novakovics Ferenczet (Friedrichkeit és Szerelmey e.) Párdányba, Bogdányfy Gergelyt (Wekerle Ferdinánd, Tapavicza Janos, Hanák József és Szerelmey e.) Madosra, Tapavicza Jánost (Hanák, Jambor Imre és Szerelmey e.) Zichydorfra, Laczkovics Jánost (Jambor e.) Új-Pécsre csendbiztosokul, Kovách Petert (Popovics Ignác e.) kiadónak választják meg.

Az irnokok megválasztása után kinovezi a főispán Gyertyánfy Gyulát tb. főjegyzőnek, Kafka Adolfot, Huffman Jánost, Kiss Ferenczet, Peidhauser Gyulát, Mihálovich Bélát, Molnár Jánost, Bakalovich Jenőt, Karácsonyi Ferenczet és Lászlót, Koczó Istvánt, Preyer Lajost és Kupuszarovics Györgyöt tb. aljegyzőknek, Seunig Lajost tb. főjegyzőszé, Hertelendy Gyulát tb. szolgabírónak, Sztajanovics Szevert, Sarficzky Lászlót, Szavics Ljubomirt és ifj. Veigl Zsigmondot tb. esküdteknak, Leviczky Istvánt, Schwimmer Mórt, Ruttner Istvánt és Grób Jánost tb. főorvosokká.

Kimondja a közgyűlés, hogy amennyiben a tb. aljegyzők a gyűlésekről minden elfogadható ok nélkül elmaradnak, vagy hivatásuknak megfelelni képesek nem lennének, tiszteletbeli állásaikról lemondottaknak tekintetnek, míg ellenben a tb. esküdtek csak az alispán vagy a közgyűlés megbízásából hivataloskodhatnak.

Ezzel a választás teljesen be lévén fejezve az összes megválasztott tisztviselők letesszik a hivatalos esküt és a főispán átadja a megye pecsétjét és a levéltár kulcsát az első alispánnak, majd köszönetet mond a bizottsági tagoknak érdeklődésükért, példás magaviseletükért és kötelességük teljesítéséért, mire az első

*) Lásd a „Torontál” 262. és 264-ik számait.

Kanak község nagyszámú bolgár ajku lakossága jelent meg szeretett képviselő és birtokosok lakásán, hol Breitkopf Kálmán községi jegyző rövid szavakban tolmácsolván a bolgárság óhaját — köszönetet mondott Daniel László ama jószívűségért, melyet a templomok földszítése érdekében tanúsított és azt egy gyönyörű oltár s egyéb felszereléssel ellátta. Daniel László szíves válasza után véget ért az ünnepély.

— A keskenyvágyányu vasut. A Bóka—jarkovác—alibunári vasut közgazgatási bejárása befejezést nyert s így remélhetőleg kiépül a vasut, melynek létesítését a megye legnagyobb részében örömmel üdvözlők.

— A kivándorlási szédelgők ellen. A belügyminiszter újabb, szigorúbb rendeletben hívja föl a törvényhatóságokat, hogy óvják a népet azon genuai ügynökök ellen, akik kecsesített ígéretekkel a Braziliába való kivándorlásra csábítják azokat a jóhiszeműeket, akik a szép ígéretekre könnyen lépre mennek. Az elcsábított szegény magyarok, akiknek a képzettük atany légvárakat épít, nem jutnak tovább Génunál, ahonnan, miután az ügynökök kifosztják őket, rendszeren elzúllva kerülnek haza, mint toloncz-szállítmányok.

— Első polgári házasság. Tegnap kötötték meg Klekken Hollstein Ede anyakönyvvezető előtt az első polgári házasságot. Mint klekki levelezőnk írja, az új pár a polgári egybekelés után elment a templomba is, az egyházi áldásért.

— Szökés az aradi várból. Az aradi várból megszökött egy rab. Kijátszotta az örök éberségét s ellílt olyan módon, ami nem mindennapi a rabszökevények krónikájában. Scherhann Miklósnak hívják a szökevényt, aki nem kevesebb, mint kilenc esztendei nehéz rabságra volt ítélve szökés és 8 templomrablás miatt, amelyet mint katona követett el. A kiszabott kilenc esztendőből nagy keservesen kitöltött már négyet, amikor megszálta a szabadság utáni vándor és szombat este bucsut mondva a rideg falaknak, a fogház alatt elvezető földalatti csatornában megszökött. A szökést hamarosan észrevették s azonnal egész sereg őrséget indult ki a várból, keresve az ellílt rabot, aki a gyors intézkedés folytán nem juthatott messzire, mert mint értesülünk, a gáji határban elfogta őt a rendőrség, amelyet a katonaság a szökés után nyomban értesített.

— Színházi hírek. Ma este a budapesti népszínház elsőrangú művésze Szirmai Imre kezdi meg vendég szereplését; fel fog lépni „A szokimondó asszony”-ban, Sardou nagyírú népezművében mint I. Napoleon. Holnap lesz második fellépte a „Lili” című vaudevilliben. Deák igazgató még e hét folyamán igen kellemes művelőzetet kíván nyújtani a nagy-

becskereki színházi közönségnek, amennyiben áldozatot nem kimélve, megszerezte és elő fogja adni Verő György a „Szultán” tehetséges szerzőjének második jeles művét „A virágcsata” című operettet, mely Budapesten az ottani közönség általános tetszését nyerte meg. Ezen érdekes előadásra felhívjuk a színházkedvelő közönség figyelmét.

— Arton elfogatása Arton, a híres Arton, a láthatatlan Arton lépre került. A francia parlamenti sekket nagymostere börtönben van, a fenomenális, valószínűtlen, szinte hihetetlen hír pedig Angliából érkezett. Londonban, e hó 16 án, a késő délutáni órákban megjelent a törvényesek előtt a Baron álnév alatt ismert Arton Emile, akit Franciaországban hamis bukás és többrendbeli csalás miatt 1892 óta folyton kerestek, aki azóta beutazta egész Európát és aki Londonban valószínűleg Newman Henri név alatt folytatta üzeleit. Arton ellen a francia kormány megkeresésére John Bridge szintén még 1892 ben adta ki az elfogatási parancsot és most Sextou detektív főnök volt a szerencsés, aki őt a clapham vasut pályaházánál elfogta. Párisban, de magában az egész világon is, az elfogatásnak híre nagy feltűnést keltett, és önkéntelenül is felmerül a kérdés, hogy Bourgeois francia miniszterelnöknek határozott akarata volt-e az elfogatás. Ha igen, úgy igazán érdemeket szerzett vele és jóvá tette az előbbi kormányzata menthetetlen mulasztásait. Egyesekre nézve persze kelemetlen ez a dolog, mert igen sok leleplezésnek és botránynak válhatik okozójává. Arton, annak idején in contumaciam ítélte el a francia bíróság husz évi börtönre. De a Panama per valódi intézőjén, a francia közéletnek e szegényfoltja okozóján, az itéletet nem lehetett végrehajtani, mert eltűnt, vagy eltűntették. Egy vigasztalásuk, vagy inkább gyöngye reménységük mégis lehet azoknak, kik most, az elfogatás hírére, álmatalnul töltik el éjjeleiket és ez az, hogy Angliában talán sohasem fogja a bűnöst kiadni. — Arton üldözötésén, a ki a Panama ügyben megvesztegelt képviselők és szenátorok teljes névsorát hordozza magával, két évvel ezelőtt egész Európa pőmpásan mulatott, mert folytonos el- és újabb feltűnése a tévedések vigjátékát szülte. Miután a francia rendőrség tudta, hogy Artonnak igen bizalmas viszonya volt Mers Lili chanssonete énekesnővel, a szökevényt mindig az énekesnő közelében gyanította és így a szép Lili körül mindig a titkos rendőrök egész raja leskelődött. A legkomikusabb epizód Budapesten történt. Két párisi detektív érkezett fővárosunkba, Arton keresésére. Egy újságíró megtudta ezt és az őt folyton szemmel tartotta a francia rendőroket, hogy Artonnak esetleges elfogatását azonnal megirhassák. A riporterre azonban a detektívek is figyelmessé lettek, Arton barátjának tartották őt és azt hitték, neki az a feladata, hogy őt a rendőrség intézkedéseiről értesítsék és egy este, budapesti rendőrök segítségével elfogatták a riportert. A hírlapíró, aki mulatott az eseten, szívesen ment el a rendőrségre, a hol a tévedés mi-

hamar kiderült. Arton később Bécsben is mutatkozott, de egyszerre csak nyoma veszett, mig nem most Angliában tűnt fel újra, alighanem saját vesztére.

— A dunai hajózás beszüntetése. A közlegő télre való tekintettel a Dunán közlekedő hajózási társulatok a legnagyobb erőfeszítéssel igyekeznek a szállítmányok továbbítására, nehogy az esetleg hirtelen beálló hidegség kalamitásokat idézzen elő. Az osztrák dunagőzhajózási társaság — mint értesülünk — már tegnap beszüntette az olyan küldemények felvételét, melyek Szulinába, Konstantinápolyba, vagy a Fekete tenger valamely másik kikötőjébe szólnak. E hónap 28 ikán pedig beszüntetik a Romániába, Bulgáriába, Oroszországba és részben Szerbiába szánt küldemények felvételét is a Turn-Szeverin Galacz között fekvő kikötőkre nézve. Az Orsovától felfelé fekvő magyarországi, szerbiai és boszniai állomások tekintetében a rendes szokás szerint csak a legutolsó időpontban fogják az áru felvételt megszüntetni.

— Háromlábú őzbak Ritka zsákmányra tett szert az arad csálai vadásztársaság s csálai erdőben tegnapelőtt tartott vadászat alkalmával. Hajtásba került ugyanis egy hatalmas őzbak, a mely terítékre hozatván, kitűnt, hogy csak három lába van s agancsa feltűnően rendellenes. Mig ugyanis a bal agancs rendetlen hármassal, addig a jobb egyenes nyársas. Ezen felül az agancs nem a rendes, gömbölyded, hanem háromszög alakzatú. Az őznek negyedik lába, vagyis az első halláb, térdén alul hiányzott, a helye azonban kemény bőrral volt benöve.

— Katasztrófa a bányában. Steierlacról jelentük: Az aninai bányában egy oldalfal beomlott és négy munkást eltemetett. Három szörnyet halt, a negyedik bányászt borzalmasan megcsontkítva húzták ki a romok alól.

— Szerencsétlenség a pályaudvaron. A „Szeged” pályaudvaron tegnap este 5—6 óra körül szerencsétlenül járt egy asszony a saját vigyázatlansága folytán. A személypályaudvarból a teherpályaudvarba akart átmenni s mivel az utat nem ismerte, egy arramenő tanácsára, nehogy megkerülje a hosszú tehervonatot, két kocsit között akart átjutni. Amint az egyik kocsit lépcsőjáról a két kocsit közti átjáróra lépett, a hosszú vonat megindult s a nagytermetű, kövér asszony a két kocsit közé esett. Kétségbeesett kiáltására aztán megállították a vonatot. Az asszony súlyos zúzódást szenvedett.

alispán köszöni meg a főispánnak hazafiai fíradozását és magát tisztársával egyetemben a bizottmány jóakaratu hajlamába ajánlja. Másnap február 10 én megkezdődik a hivatalos működés és a közgyűlés nyomban előveszi az időközben (a megyének az anyaországhoz történt visszacsatolása óta a megalakulásig) beérkezett ügyek tárgyalását. Ez ügyek legnagyobb része a többi törvényhatóságok fölirotait tartalmazza az októberi diplomára és az 1861. évi január 16 án 721. sz. a. kelt legmagasabb rendeletre.

Végzetlen haszaszeretet, törhetetlen ragaszkodás az alkotmányhoz, férfias önértzet, lovagias nyíltság, rettenthetlen öszinteség jellemzik e fölirotokat, melyeket nem lehet megindulás és lelkesültség nélkül végigolvasni. Az öröm hangjai mellett ott vannak a fájdalom hangjai, a remény az agodalom követi, a lelkesültséget a tiltakozás és óvatosság mérsékli, s biztató kedv bánatos lemondással vegyül. A mult, jelen és jövő képei vonulnak el szemünk előtt olvasva ez iratokat, a szép, igaz és jó hangjai csendülnek meg fülünkben hallva tartalmukat, történelem, nemzet érzület és honszeretet éled föl bennünk megismerve eszméiket.

Az októberi diploma közvetlenül mindjárt nem hatott ki Torontálvármegyére, csak a visszacsatolás után. A legtöbb szoroson vett magyarországi törvényhatóság azonban mindjárt a diploma kibocsátása után még 1860. novemberben és decemberben szervezte önkormányzatát és az 1848 törvények alapján állva itt ott megtagadták az adószedés jogosultságát, a szintén nem törvényhatóságilag megállapított ujoncozást, a császári törvényszékek és járásbíróóságok működését is törvénytelennek nyilvánították és sok helyütt emigráns nagyjainkat választották meg törvényhatósági bizottsági tagnak. Rossz szemmel nézte ezt a kamarilla és azért 1861. január 16 án egy császári leiratot intéztetett a törvényhatóságokhoz, mely leiratban az adó esetleges megtagadása, az ujoncozás nem teljesítése és az emigránsok további megválasztása ellen til-

takozva kijelenti, hogy a törvényhatóságok továbbbi ily magatartásuk az április 2-ra összehívott országgyűlés elodázását, a törvényhatósági bizottság felosztatását és az előbbi állapot visszahelyezését fogja maga után vonni.

E leiratra következő fölirotban válaszolt Torontálvármegye közönsége:

„Felséges császár és apostoli király! Legkegyelmesebb Uruunk!

A leviharzott súlyos 11 év alatt az abszoluraimon annyira kifogató alkotmányunkat sarkaiából, hogy bár a helyhatósági kormányzatot visszaadó, de legsarkalatosabb törvényeinket melőző, mult évi október 20. császári oklevél minket ki nem elégíthetett, megnugtatásunkat abban találtuk, miként az önkormányzatot visszaállítására s a kiállításba helyezett országgyűlés megnyitásával oly ósvény táruft fel előttünk, melyen elidegeníthetlen ezredéves alkotmányos jogaink ígért földjére juthatni véltünk. Orvendve üdvözöltük továbbá a mult év végnapjaiban azon k. császári kilocsátványt, minélfogva a sok év hosszú során át az anyaországtól törvénytelenül elszakított megyénk abhoz visszkapcsolatván, hezánk területi épsége helyreállításával a magyar szent korona örökös és soha el nem vitázható jogaiba visszahelyeztetett.

Ily előzmények után, midőn helyhatósági állásunkhoz képest az 1848. törvények értelmében alkotmányos uton haladva jelen közgyűléseztünk alkalmával megyénk szervezését megkezdettük, mely megilletődéssel és keserű fájdalommal értettük a folyó évi január 16 án 721. sz. alatt kelt k. királyi leirat tartalmát, mely habár legnagyobb részben minket, kik alkotmányos tevékenységünket csak most — s eszerint a k. leirat kőlte után több hét mulva — indíthatunk meg, éppen nem illethet, de miután az országgyűlés elhalasztatása s alkotmányosságunk felfüggesztésének szomorú eshetősége tudunkra adatik, s miután alkotmányos létünkkel és érzelmeinkkel össze nem férő cselekvényekre

utasítottunk, fölöttebb nyomasztólag hatott kebleinkre.

Felséges Uruunk! Mi csak a törvényesen egybegyűlt országgyűlés által alkotott s a törvényes koronás királytól szentesített törvényeket tartván kötelezőknek, valamint azokat maga a király egyoldalul meg nem változtathatja, ugy egyes törvényhatóságoknak sincs hatalma azoktól eltérni, sőt a felség és haza iránti hűtlenség bűnét vonná méltán magára, s mert akkép vagyunk meggyőződve, hogy az országgyűléseken hozott s a koronás fejedelem által szentesített törvényeknek szigoru megtartása egyedüli biztosítéka a király és haza fennállásának, minélfogva mi az 1848. sarkalatos törvényekhez ragaszkodva, valamint az önkényesen felállított mostani törvényezékeket el nem ismerhetjük, ugy az országgyűlés tudta és beleegyezése nélkül kivett minden egyenes és mellékes adó beszédéséhez sem nyujthatunk segédkezet, mert törvénytársra s eszerint polgári bűn elkövetésére magunkat képesnek nem érezzük, mi a törvényes ösvényt elhagyni nem fogjuk, fegyverünk s jog, pajzsunk a törvény levéa.

Ezek folytán Felségednek jelen súlyos viszonyainak közepette alattvalói hódolattal egybekapcsolt öszinteséggel kijelentjük, mikép a törvény korlátai közt megmaradván, midőn a haza jogainak védelmére erőbatalmat ugy sem használhatunk és használni nem is kívánunk, méltó sérelmeink orvoslását a törvényesen Pesten egybehívandó legközelebbi országgyűléstől azon boldogító reményben várjuk, hogy Felségd is igazságánál fogva hazánknek 1848. törvényes állásába tökéletes visszahelyeztetésére kész leand, amennyiben pedig az országgyűlésig is alkotmányellenes cselekvényekre szorítottatnánk, ezek végrehajtásához nem járulhatunk. Készebbek levén az erőhatalomnak engedni, mintsem hazánk sarkalatos törvényei felfogatásának eszközeivé válni.

ik egyebiránt stb.”
(Folytatjuk.)

S z i n h á z.

Pepita.

Szivesen hallgatjuk meg akármikor ezt az „eredeti” operettet, mert annyi régi jó ismerőssel találkozunk Offenbachtól Müllöckerig, hogy már ezekért is hálásak vagyunk Hegyinek.

A spanyol királynők kalandjai iránt ugyan el vannak tompulva az érzékek, de az olyan szemrevaló Pepitának mint Deák-nénak megbocsájtsák azt is, hogy egyik énekes a másik után halottnak teteti magát, akárcsak azokban a bizonyos „stumme pantonimék”-ban, melyek egykoron gyermekéveink kezdetén bámulatunk tárgyát képezték. Pepita egyébként szépen énekel és ügyesen táncolt, egyszóval többet produkált mint amennyit ez a darab megérdemel. Legjobban találta el az slaphangot Balogh István (Don Gáspár), ki bámulatos ügyességgel és elismerésre méltó kitartással ugrándozott a színpadon, úgy hogy egy szellemes ur állítása szerint csakugyan az örült spanyolok hazájában képzelhettük magunkat. A többi szerepeket Perczel Mari, Havasi Szidi és Lorándi ügyesen töltötték be. Az előadásnak már 10 óraker vége volt, amiért az a csekély számú közönség, melyet Hegyi muzsája tegnap a színpadba vonzott, igaz hálával tartozik az igazgatásnak.

T á v i r a t o k.

Országgyűlés.

(A képviselőház ülése 1895. november 20-án.)

Budapest, nov. 20. (A „Torontál” eredeti távirata.) Az ellenzéki lapok fenyegetései beválnak: ma ismét több ellenzéki képviselő mondott hosszas beszédeket s még számosan vannak szólásra feljegyezve. A napirend előtt báró Fejérváry honvédelmi miniszter néhány törvényjavaslatot nyújtott be (önkéntesekről és öngyilkosokról) azután folytatták az 1896-iki költségvetés tárgyalását.

Tompa Antal és Hortoványi többé-kevésbé sikerült ellenzéki beszédjei után Hock János kelt fel és — már a tegnapi lapokban hirdetett — hosszú beszédjét mondta el, mely másfél óránál tovább tartott. Beszédjében főleg Láng Lajos felszólalásával foglalkozott, kinek állításait pontonként igyekezett cáfolni. A baloldal tüntető tetszésben részesítette ezuttal is a maró gunynyal szaturált beszédet. A szabadelvűpárt ellen irányított támadásai közt az a szatirikus indítvány is előfordult: hogy jó volna a bíráló bizottság esküjét eltörölni, mert a közönségnek az eskübe vetett hite megint, ha látja milyen választásokat igazolnak az eskü daczára. (Zajos tetszés a baloldalon) Ezen állításáért a Ház elnöke a szónokot rendreutasítja.

Öt percznyi szünet után Ugron Zoltán kelt ki ismert rabulisztikával a kormány politikája ellen s végül Vajay István interpellált a tanítók politikai jogainak szabadsága tárgyában.

Berzeviczy a „Hazánk” ellen.

Budapest, nov. 20. (A „Torontál” eredeti távirata.) Berzeviczy Albert a mai nap folyamán a „Hazánk” azon cikke miatt, melyben azt írják róla, hogy azért tört legujabban lándzsát a kormány politikája mellett, mert egy államtitkári állás üres és egy miniszteri bársonyszék megürülte félben, a cikk szerzőjét Kacziány Gézárt provokálta.

Takács Zoltán.

Budapest, novemb. 20. (A „Torontál” eredeti távirata.) Takács Zoltán bűnügyében ma tartották meg a vád- és védbeszédet. Az ítéletet holnap délelőtt 11 óraker hirdeti ki a törvényszék.

A német nyelv kiküszöbölése.

Budapest, november 20. (A „Torontál” eredeti távirata.) A IV. kerületi iskolaszék a német nyelvnek az elemi iskolákban való tanulásának ügyével foglalkozott a tegnapi tartott ülésen. Eze-

lőtt két hónappal ugyanis Hahathy Sándor vetette föl azt a kérdést, vajjon Wlassics miniszter leiratának figyelembe vételével is, nem lenne-e helyes, a tantárgyak sokasága miatt a német írásnak, valamint a német nyelvtannak az elemi iskolákból való kiküszöbölése. Azt az indítványt tette akkor Hahathy, hogy az iskolaszék tegyen kezdeményező lépéseket. A bizottsághoz utasították eljárás végett. Javasolja ebben az albizottság, hogy a tanácsot kérjék föl arra, hogy mivel a német nyelv tanításával az elemi iskolákban semmi eredményt elérni nem lehet s mivel sem a törvényben, sem miniszteri rendeletben a német nyelv kötelező tanításának nyoma sincs, a jövő iskoláévtől kezdve hagyja ki teljesen a német nyelvből a német nyelv és írás oktatását. Az iskolaszék tagjai a kiküldött bizottság javaslatát egyhangulag nagy lelkesedéssel fogadták el.

A fővárosi egyesület ülése.

Budapest, november 20. (A „Torontál” eredeti távirata.) A fővárosi egyesület tegnap d. u. ülést tartott Kamermayer polgármester elnöke alatt. Azzal a kérdéssel kapcsolatosan, vajjon a Gellérthegy északi részén levő vískókat mikor fogják eltávolítani, az elnök kijelentette, hogy ez fokozatosan fog megtörténni, s az egész kerület új rendezés alá kerül s így roméltó, hogy az egyike lesz a főváros legszebb sétátereinek. Huzenai József indítványára az elnök ség tudomást fog szerezni arról, hogy az eskütéri hid milyen stádiumban van s aztán jelentést tesz. Hasonlóképpen foglalkozni kíván az egyesület a Gellérthegyre vezető drótkötél vaspálya ügyével is, mint a mely régóta elintézetlenül hever; az elnökség megteszi a kellő lépéseket. Fektor Ferencz felhívja, hogy az ezredéves kiállítás igazgatósága a kocsik közlekedést elzárta a Hermia utól kifelé, úgy hogy most már sem omnibusz, sem lóvasuton az arénán túl el nem lehet jutni. Kéri az elnök polgármestert, hogy mivel az omnibusz és lóvasut eme közlekedésnek megszüntetése hatósági engedély nélkül történt s mivel ez a környék lakosságának érdekeit érzékenyen sérti, tegye meg a kellő intézkedéseket a sérelem orvoslására. Az elnök kijelentette, hogy az ügyben eljár. Ezután a közgyűlés a napirendjére tüzött ügyeket vette tárgyalás alá.

A keleti kérdés.

Budapest, nov. 20. (A „Torontál” eredeti távirata.) Rómából telegrafálják: A Stefania-ügynökségnek mai kelettel jelentik Berlinből: Mattei márki pétervári olasz nagykövet, ki Pétervába menet Berlinben tartózkodott, kijelentette, hogy teljesen bizik abban, hogy kapott utasításai értelmében a keleti kérdésben, melyre Olaszország figyelme állandóan irányul, a hatalom közt az egyetértés fenn fog tartatni.

Budapest, nov. 20. (A „Torontál” eredeti távirata.) A Politische Correspondenz írja: Mint Konstantinápolyból tegnapi kelettel jelentik, az a hír, hogy a hatalmak közt egyetértés jött létre és hogy a levantei vizekbe hajórajokat küldenek, rendkívül megajugtatta úgy az európai mint a török köröket. A portának az ázsiai kegyetlenségekkel szemben való represszív intézkedései és a Konstantinápolyban és az európai vilajetekben tett praeventiv rendszabályai szintén jó benyomást tettek. Diplomáciai körökben meg vannak győződve arról, hogy a portának, ha a jelenlegi hangulat tovább tart, sikerülni fog nemsokára normális állapotokát létesíteni. A „Salemico” osztrák-magyar hadihajót egyelőre nem rendelik Konstantinápolyba, hanem Smyrnában marad.

Elítélt suhancz.

Budapest, novemb. 20. (A „Torontál” eredeti távirata.) Bécsből jelentik, hogy Lutzak Józsefet, a ki a 80 éves Meisel Izrael házalót agyonütötte, 18 hónapi súlyos börtönrre ítélték.

Örmény lap a zavargásokról.

Budapest, novemb. 20. (A „Torontál” eredeti távirata.) Konstantinápolyból az örmény patriarchához intézett intelem következtében a „Hairenik” című örmény napi lap 3 hasábos cikket közöl, megengesztelő hangon szól és köicsönös egyetértésre hívja fel a törököket és örmé-

nyeket. A kis-ázsiai zavargások — úgy mond a cikk — csak félreértések folytán keletkeztek és azért el kell itélni azok tüzelmeit, a kik az örményeket a törökök ellen izgatták. A lap kifejezést ad azon reményének, hogy a reformokat immár nyugodtan és bizalommal keresztül fogják vinni. A cikk annál nagyobb feltűnést keltett, mert a kormányval szemben irtó és hangu cikkei miatt a Hairenik et már többször be is szüntették.

Tőzsdetudósítás.

Budapest, novemb. 20. (A „Torontál” eredeti távirata.) Berlinből jelentik: Egy bécsi lap jelentése a keleti politikáról lehagyt bécsi bágyadság az osztrák értékek csökkenését előmozdította. Azon jelentés is, hogy egy bécsi változás rendezése nem jött létre, kedvezőtlenül hatott. Bankok ellanyhultak. Svájci vasutak, különösen Gothardt és bányaártek nagymérvű realizációk mellett bágyadtak. Járadék relative tartott, csak olasz és török lanya. Belföldi befektetési értékek szilárdak; magán kamatláb 2 7/8%. A zárlat ingadozó.

Városi színház.

Ma, szerdán, 1895. évi november 20-án adatik

„Szokimondó as-zonyság”

(Madame Sans-Gêne.)

Színmű 1 előjátékkal s 3 felvonással. Irta Victorien Sardou
Fordították: Fáy J. Béla és Makó Lajos.

S z e m é l y e k:

Hübscher Kata, mosónő	—	D. Őrsi Aranka
Lefebre, őrmester	—	Szarvasi S.
Neiperg gróf	—	Szabó Ferencz
Fouché	—	Szepessy G.
Napoleon	—	Szirmai Imre
Mária Luiza, neje	—	Barna Ilon
Lőfebre, marschall, danczigi herczeg	—	Szarvasi Sándor
Katrin, neje, herczegnő	—	D. Őrsi Aranka
Fusé, otrantói herczeg	—	Szepessy G.
Mária Karolina, napolyi királyné	—	Havasy Sz.
Eliz, herczegnő	—	Zoltán Olga
Szavári, rendőrminiszter	—	Árkosi V.
Dépreaux, tánczmester	—	Balogh István
Savariné	—	Dulich Mariska.
Rovigói herczegnő	—	Mikei Rózi
Bulow asszony	—	Mikeiné

Lovagok. Tisztek, Kamarások. Szolgált. Udvarhölgyek.
Előadás kezdete fél 8 óraker.

Holnap csütörtökön, november hó 21-én, bérlet-szünetben Szirmai Imre urnak vendégfellepté-vei adatik:

„LILI”

közkedveltségű operette.

Felolós szerkesztő: Dr. Brájer Lajos.

Hirdetések.

Üzlet-eladás.

Nagyon jutányos áron családi viszonyok miatt egy regóta fennálló és jó helyen levő

fűszer- és vaskereskedés

Módos közsgben eladó. — Ajánlatok kéretnek Nagy Mariskához Módoson czi-meztetni. (908—3.1)

Vendéglő-bérbeadás.

A padéi közbirtokosság a helybeli

nagyvendéglőt

1896. évi január hó 1-től egymásután következő három évre bérbeadja, mely célból 1895. évi december hó 8-án délelőtt 11 óraker a közbirtokossági irodában nyilvános szóbeli árverést tart.

Bővebb felvilágosítást ad a közbirtokossági titkár.

Padé, 1895. november hóban.

A padéi közbirtokosság.

(913—1.1)

Hirdetmény.

Van szerencsénk a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy
Nagy-Becskerek és vidéke főügynökségét

SINGER JÁNOS UR

bank- és váltóüzlet tulajdonosra átruháztuk és őt ennél fogva mindennemű biz-
 tosítások felvételével, pénzek beszedésével stb. megbíztuk.

Minden iránybani felvilágosítással ezentúl Singer János Ur fog a n. é. közön-
 ségnek szolgálni.

Tisztelettel

Az Első Magyar Általános Biztosító Társaság.

Hivatkozással a fentírottakravan szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy
 hazánk első intézetének

főügynökségét

átvettem és azt vezetni fogom.

A n. é. közönség becses bizalmát kérve

maradtam

hazafiúi tisztelettel

Singer János

bank- és váltóüzlet tulajdonos
 Nagy-Becskerek, Hunyady- (fő-) utca.

(889-83)

Magyar
 Félév
 Negyedik
 Egy hó

Pleitz
 Nagybe
 borá
 mérték

a kor
 gadás
 Láng
 szónok
 meg A
 Appon
 működ
 kevés
 Appon
 fias m
 szélt
 Brüssz
 Nem,
 Bánt
 hanem
 kodot
 GrafA
 egész
 egyhá
 alkalm
 magán
 maga-
 kredit
 egész
 minden
 differen
 vallássz
 ságjog
 egyszer
 hive a
 ezt nem
 mert a
 ság áll
 a fak
 zet elé
 zolynya
 védelme

To

A
 elintézés
 sünk az
 a 12 év
 miatt m
 dolgokr
 den ügy
 közigazg
 közokta
 vissza a
 Min
 alapot,
 vényes
 visszaáll
 logban
 vagy tilt
 a megye
 nem érin
 nácshoz
 ügyigazg
 alispán
 szer elve
 alkotmány
 ismerné
 telen hat
 jogu társ
 kezhetik

A
 ság panas
 némely
 góktól ho
 nak, sőt
 küldik",

*) L